

Василець Ольга
ст. викл. кафедри соціології
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського
ovasilec@gmail.com

Ісоян Артьом
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРАКТИЧНА МУДРІСТЬ ДЛЯ СИСТЕМНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У СОЦІАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ ДОБИ КОВІДУ-19

Ефективність політичних впроваджень визначається, перш за все, відповідністю дій з боку найбільш активних та залучених до управління соціальних акторів до потреб (запитів) суспільства, релевантністю ідеологічного підґрунтя як чиннику забезпечення реалізації цих політичних впроваджень. До сучасних ідеологічних течій необхідно залучити концепцію фронеzisа, як практичної мудрості, що допомагає ефективно діяти у різних умовах, враховуючи різноманітні чинники у динаміці повсякденних проблем.

Поняття, що було введено Арістотелем у «Нікомаховій етиці»[1] актуалізовано багатомірністю сьогоденної конфліктності у просторі глобалізованого людства. Це знайшло своє відображення у працях сучасників Б.Флівберга [7] , М.Буравого [2] та інших відомих учених, дослідження яких суголосні ідеям П.Бурдьє про прикладну значущість соціологічного знання, для управлінських практик, зокрема, адже саме соціологам варто бути «віртуозами соціальної дії» (П.Бурдьє).

Одним із важливих завдань для соціальної політики завжди було питання формування та утримання соціальної солідарності у суспільстві. Тільки при її наявності можливим стає стабільний розвиток соціуму. Але саме її підважують зовнішні впливи, одним із яких стали виклики, асоційовані із Ковідом, причому, як явищем біологічної, так і економічної та соціальної загрози. Практична робота із останніми чинниками – загрозами, суттєвим чином залежать від рівня розвитку емоційного інтелекту конкретних особистостей, прошарків суспільства, людини на загал, прийнятої у культурі суспільства спроможності раціоналізувати власні психоемоційні стани.

Генеральний секретар ООН Антоніо Ґутерріш наголосив, що «пандемія COVID-19 зараз вражає сім'ї і громади і є додатковим психічним стресом» [4]. Причому, у наших обставинах необхідно підкреслити, що діяльність ЗМІ не завжди є виваженою та такою, що б допомагала об'єднанню людей у боротьбі

із хворобою та її наслідками. Замість протиставлення вакцинованих та невакцинованих, ковідобоягузів та ковідоскептиків, необхідним є налагодження медіації між ними на основі грамотної комунікації уряду із населенням. Небажання прищеплюватися у багатьох громадян викликано браком довіри до влади в принципі – а це вже питання оптимальної як щодо поточних умов, так і щодо довгострокових наслідків соціальної політики у суспільстві. Необхідно не просто надавати слово експертам, але і показувати, що саме на їх інформацію спираються практичні дії можновладців, як і на налаштованість останніх бути разом із своїм народом. Комунікація не обмежується інформуванням, вона передбачає якісний діалог, системність зворотних зв'язків, переконливу аргументацію по подоланню страхів та тривоги.

Як зазначив у інтерв'ю Радіо Свобода завідувач кафедри медичної психології, психосоматичної медицини та психотерапії Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, доктор медичних наук Олег Чабан, окрім об'єктивної шкоди від дії вірусу (що має системний характер, руйнуючи організм на різних рівнях, ЦНС включно), має місце ще й «інфодемія» [4]. Цю думку поділяють і управлінці, очільники глобальних структур, так, Голова Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) Тедрос Гебреєсус, підкреслює, що пандемія коронавірусу вплинула на психічне здоров'я мільйонів людей у світі, адже «спричинила страх і тривожність» [4].

Нові уявлення про соціальну дистанцію, при раціональному підході до короно вірусної хвороби, не стають підставою для ворожнечі за умови правильної корекції роботи транспорту, закладів харчування, магазинів, тощо. В умовах епідемії, ми, як ніколи, звертаємо увагу на соціальну та економічну справедливість у дотриманні карантинних обмежень. І порушення цієї справедливості стає додатковим джерелом стресу.

Практична мудрість управлінця, керівних установ передбачає той важливий факт, що психологічна тривожність і людини, і спільноти, мають не тільки фізіологічне, але і соціальне підґрунтя. Так, від психоемоційного стану особистостей залежить перебіг хвороби і успішність лікування. Але сам цей стан визначається тим, якими фінансами та іншими ресурсами здатна розпоряджатися людина, як вона сама оцінює своє місце і перспективи у суспільстві.

Країни, як і люди, показали і приклади співпраці, солідаризуючись для боротьби із хворобою. Але з іншого боку, ми стали свідками розгортання конфліктних ситуацій – національного егоїзму, конфронтації та конкурентної боротьби за ресурси. Пошуки вакцини, її розробка та застосування також

показали наявність різних рівнів політичного та соціального протистояння: від суперництва держав і фармацевтичних компаній до відсутності внутрішньогромадянської згоди у більшості країн. Причому це стосується як усталених, так і молодих демократій. Одним із наслідків пандемії стало зниження привабливості ліберальних цінностей свободи. Люди прагнуть безпечного існування. Практично всередині кожного суспільства відбувся поділ на антиваксерів, які вбачають у вакцинації замах на індивідуальні права особистості та тих, хто готовий підкоритися авторитарним методам управління з боку держави.

Ми пристосовуємося до нових реалій, але світ уже ніколи не буде таким, як раніше. Наш приватний простір став для нас ближчим у всіх (і буквальному, у тому числі) смислах цього слова. Водночас його психоемоційні характеристики та економічні показники залежать від подій, перебіг яких визначається глобальними процесами. У багатьох виникає почуття безпорадності. Ми чекаємо на вказівки уряду, думку експертів, водночас мало довіряючи і тим, і іншим. Загальна недовіра до дій уряду має і історичні корені, як завважив П.В. Федорченко-Кутуєв, але і те, як сучасні політики намагаються використати ситуацію із пандемією для досягнення власних цілей [6] є також додатковою суттєвою причиною недовіри до дій керуючих об'єднань. Люди, яких об'єднує небажання робити щеплення різні, але усі вони вимагають поваги до своєї позиції, більшої інформації, прийнятної для їх формату сприйняття та вірогідної водночас, а не простих декларацій щодо того, що «в часи загальносвітових викликів, яким став два роки тому для людей коронавірус, поняття загальносоціальної безпеки вийшло на перший план. Вона стала вищою за індивідуальну безпеку і захист прав кожного громадянина» [5].

Для того, аби у конкретиці поведінкових опцій людина керувалася саме такими настановами, її почуття соціальної приналежності повинно ґрунтуватися на переконаннях про важливість її особистості для спільноти, про реальну необхідність протистояти хворобі та її наслідкам, що є спільною справою для усіх громадян країни. Формування і дієвість таких переконань потребує не тільки узгодженої взаємодії у емоційному та раціональному осягненні ситуації особою чи групою, але і системності політичних дій у соціумі, що повинні враховувати та спиратися на таку єдність. Відтак, трансформована соціальна політика буде сприяти, допомагати людям у виборі пріоритетів, показуючи вигоди застосування практичної мудрості на майбутнє та сьогодення як його окремішній прояв. Адже «будь-яке велике потрясіння може мати різноманітні наслідки, які залежать від ситуації у світі на той момент і від реакції людей — страху, заперечення чи пристосування. На наслідки нового коронавірусу впливає той

факт, що світ глибоко взаємопов'язаний, що країни здебільшого не були готові до пандемії, а на її початку багато з них — зокрема й найбагатші держави світу — майже зупинили соціальне та економічне життя, чого ще ніколи не траплялося в історії людства» [3].

Список використаних джерел:

1. Aristotle. The Nicomachean Ethics, translated by J.A.K. Thomson, revised with notes and appendices by Hugh Tredennick, introduction and bibliography by Jonathan Barnes. Harmondsworth: Penguin. 2007.

2. Burawoy M. For public sociology! // American Sociological Review. 2005. V. 70. No. 1. P. 4 - 28.

3. Закарія Фарід 10 уроків для світу після пандемії / пер. з англ. Анна Марховська та Орина Ємельянова. — К. : Наш Формат, 2021. — 264 с., С.10

4. Константінова Н. 08 грудня 2020. На 50% зросла кількість людей, які перебувають у депресії чи мають тривожні стани. Електронний ресурс. Взято з <https://www.radiosvoboda.org/a/depresiya-pandemiya-koronavirus/30990271.html>

5. Константінова Н. 03 листопада 2021. Антивакцинація по-українськи: міфи, мотивація, джерела/ Електронний ресурс. Взято з: <https://www.radiosvoboda.org/a/antyvaktsynatsiya-mify-motyvatsiya-dzherela/31544592.html>

6. Fedorchenko-Kutuev P. 25 October 2021. Comments to Euronews on COVID vaccine rollout in Ukraine. Vaccine scepticism and mistrust in government are combining to deadly effect in Ukraine. / Електронний ресурс. Взято з: <https://www.euronews.com/2021/10/25/how-ukraine-s-soviet-legacy-is-helping-derail-its-covid-fightback>

7. Flyvbjerg B. 2008. Making sociology matter: Phronetic sociology as public sociology / M.H. Jacobsen (ed). Public Sociology. 2008: 1 - 20.